

DELAVSKA**PRAVICA****Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva**

Izšla vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej - Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. - Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 - Cena: za 1 mesec Din 500, za četril leta Din 1800, za pol leta Din 300; za inozemstvo Din 700 (mesečno) - Oglas: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročila na upravo Delavskega zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2905. Stev. čekovnega računa 14.000

Navzdol

Tovariš dr. I. P. je napisal v zadnji »Besedici« tehten članek z naslovom »Ali so stari sposobni političnega in kulturnega zanosa?« V tem članku do potankosti naniza, zakaj je današnja doba tako uboga in bedna na političnih in kulturnih pogonih. Vzrok je v tem, ker je dokončala sedanja gospodujoča generacija svoj telesni in duševni razvoj pred velikimi zgodovinskimi spremembami. Svetovna vojna in njej sledeči prevrat sta spremenila velik kos družabnega življenja. Zato ta generacija ne more več dohiti duha nove dobe, zato je prepad med to in novo generacijo tako globok, da je vsak kompromis nemogoč.

Povojna doba je spravila na površje ljudi, ki bi bili v starih časih nemogoči na vodilnih mestih. Zato je njihovo delo brez ideje, brez duše, brez zanosa, brez velikih ciljev in končno tudi brez ljubezni. Med posameznimi političnimi in kulturnimi skupinami stare generacije ne najdemo nobene idejne razlike več. Posamezne vlade v politiki, na kulturnem in gospodarskem polju se menjajo, toda ljudstvo ne ve, kakšna je razlika med njimi.

Trpke, toda resnične misli. Tudi voditelji, ki imajo v zakupu katoliško politiko, ki hočejo na ta ali oni način diktirati in vsiliti pod krinko katolicizma svoje volje in udušiti svoboden razvoj nastajajoče generacije, ki gradi svoje naziranje napram vsem problemom današnjega in bodočega časa na iskrenem krščanstvu, grede isto pot. Ravno radi tega doživljamo kristjani poraz za porazom. Mehika, Španija, Avstrija, Nemčija itd. Vse to so posamezni svetilniki, ki kažejo v propad.

Nemški centum je ideal stranke za vse elemente, ki hočejo veljati v javnosti - privatno življenje je seveda izvzeto - za pozitivne kristjane, ki pa kot taki nočejo slediti nauku Kristusa prav v vsem, tudi v tem, da je brezdelni dohodek protinaraven in protinaven; dr. Brüning politik ženi je reševal Nemčijo in ves svet pogina. Kar čez noč pa tak potni list. Hindenburg sam, za katerega so se pehali ravno centurmasi, je podpisal ta potni list kot nujen in takoj izvršljiv. In danes ni žalostnejše figure v politiki, kakor je centum: Stoji osamljen. Nacionalisti se ga branijo, mostu do marksistov ni. Zalostna usoda, pa za služena.

Če človek pove, da je danes nesmišeln govornik o solidarizmu in drugih takih rečeh, da je danes potreben brezobziren boj za človečanske pravice proletarijata in vsega delovnega ljudstva, ga hočejo proglasiti za brezverca in protikatoličana. Toda življenje gre preko vsega tega in z neizprosno doslednostjo, pa tudi pravičnostjo bica vse, ki kličejo Kristusa za pričo, pa ga tajijo tam, kjer bi bil najbolj potreben, v življenju.

Vodilni katoliški moške menijo, da je glavna naloga, da krpajo sedanji družabni in gospodarski sistem. Zato je razvoj, kakoršen je, čisto dosleden. Mas kristjanov prehajajo v fašistične organizacije. Saj ni dejansko nobene razlike. Vsi hočejo obdržati sedanji kapitalistični red. Katoliški politiki z različnimi socialno političnimi zakoni in karitativnostjo, obenem so pa tudi zagrizeni nacionalisti. Ko je n. pr. nadškof Kordač hotel ustvariti katoliški blok vseh katoličanov v Čehoslovaški, je dobil protivnika, ne pri svobodomiselnih, ampak v šrameku, političnemu voditelju katoliških Čehov. Pri takih razmerah se zabrisujejo načelne razlike. Ali je potem čudno, da žanjejo voditelji z radikalnimi nacionalnimi gesli v prvi vrsti na škodo tako zvanih katoliških vrst? Ali

Proč z obrestmi

Vsak, kdor pridobiva in si povečava premoženje brez lastnega dela, vrši kapitalizem. Tak nepošteno grabi sadove naporov in truda svojega sočloveka in ostale družbe. Pravi kapitalizem ni smatrati le v podjetjih, pri delodajalcih, tam, kjer se radi dobička delavci odpustajo, kjer se plače znižujejo in kjer se vrše razni nedostaki v službi v škodo delavstva, marveč je smatrati to tudi pri obrestih. Vsake neprosto voljno dane obresti so krivične in spadajo pod oduševstvo. Kolikor višje so tedaj obresti, v toliko višjih odstotkih evete oduševstvo. S praktičnega krščanskega stališča se pobiranje obresti, bodisi po zasebnikih, bodisi po organizacijah, sploh ne more zagovarjati. Iz stališča združništva, katero ni zato tukaj, da tistim, ki imajo denar, istega še bolj pomnoži, kakor s stališča narodnega gospodarstva se odmerjanje obresti na vloge ne bi smelo imenovati kot smisel za varčevanje. In ravno to pa se preveč poudarja in zagovarja. Ako pogledamo računsko poročila denarnih zavodov samo pri nas v Sloveniji, vidimo, da grede številke na obrestih plačanih dinarjev v silno težke milijone. Plačajo jih le posojiljemalci, kateri že itak obubožani postajajo vsako leto še bolj obubožani in sicer najmanj za tiste milijone, ki jih morajo plačati na obrestih za prazen nič, oziroma zato, da se tistim, ki imajo denarja, njihov denar brez dela še bolj množi na račun stiskanih in po raznih nesrečah in neprilikah prizadetih. **Lačna vrana mora tukaj hraniti sito!** Pojem varčnosti radi obresti in radi istih zopet obresti je za blagostanje tistih, ki so ga potrebni, najusodnejši in ravno obresti nosijo največji del krivde v tej krizi, po kateri delavec in kmet silno trpita. Saj vidimo, da gre danes le vsa gonja za denarjem, ki pa mora biti naložen. Kdor pa ima naloženega, ga do skrajnosti ne dvigne. Rajši, kakor bi z denarjem obratovali v raznih res produktivnih gospodarskih ustanovah, rajši ga drže kje naloženega. Dobičkanost denarja v hranilnici potom obresti je brezskrbno lahko in sigurnejše, predvsem pa se nameni brezdelnega dobičkarstva skrivajo za firmo denarnega zavoda, da tako osebnost ka-

ne razumejo, da mora nujno priti pri teh razkrajajočih razmerah do tega rezultata, če naslanjajo svoje delovanje na isti temelj: na kapitalizem in liberalizem?

Katoličani bi se mogli udeležiti edino tedaj, če bi spoznali, da ne smejo imeti katoličani in kristjani prav nobene zveze s sedanjim gnulim, razpadajočim in okuženim družabnim redom; da spoznajo, da je njihovo mesto v boju za osvoboditev človeka, pri vprašanjih, kako odpraviti iz temelja v eno bedo in revščino delovnih slojev, kako priboriti tem izkoriščanim in bednim slojem pošteno in dostojno življenje. To je pravo poslanstvo krščanstva. Človek je podoben drevesu. Naj je drevesce še tako lepo in plemenito, naj ga še tako obseva solnce ali obliva dež, bo shiralo in poginilo, ako ne bo vsajeno v zemljo. Šele tedaj, če je vsajeno v zemljo, se more veseliti toplih solčnih žarkov, blagodejnega dežja.

Istotako mora imeti človek svoj temelj, svojo zemljo, iz katere more zajemati življenjski sok. Le tak človek mora doumeti vso globost in veličino Kristusovega poslanstva in njegovega nauka. Ako pa oznanjujemo Kristusa, pa ne živimo Kristusa, mora videti človek, odtrgan iz naravnega življenjskega okolišča v Kristusu le svojega sovražnika, učeni-

pitalista radi tega prav nič ne more priti v dotiko z javnim mnenjem. Ako bi pa denar nalagali v razne splošno koristne ustanove, bi pa morali delati.

Obresti je treba odpraviti! Denarju s tem odvzete njegovo božanstvo, kot največja dobrina sveta. Upostaviti ga in upoštevati ga le kot golo menjalno sredstvo pri kupčiji in prodaji. Blagu, produktom dati večjo vrednost, manjšo denarju. To bo mogoče le tedaj, ako denar sam na sebi ne bo več »produktiven«, če ne bo kotil obresti, to je novega denarja. S tem bi bila podana nova smer gospodarskega življenja, novi načini pridobivanja, pri katerem bi imelo delavstvo svoj mnogo pravičnejši delež, kot ga ima danes. Za vedno bi izginila brezposelnost, odpravljena bi bila kriza, ki ni nič drugega kot špekulacija za denarjem v svetovnem obsegu.

Moje vrstice in kritika sama ne more prav nič spremeniti današnjih razmer. Preiti bo treba k nesebičnim dejanjem v tem pravcu. Kdo se bo prvi odpovedal obrestim, ki jih nezasluženo pobira? Prvi kristjani niso poznali posojila na obresti. Kdor je imel, je iz hvaležnosti do Boga posodil pač tistemu, ki je njegove pomoči potreboval. Tako bi predvsem današnji katoličani v tem oziru morali slediti vzgledu prvih kristjanov in se boriti za odpravo vsakih obresti. Biti bi morali sposobni za žrtve in svoje koristi podrediti interesom občestva, posebej pomoči potrebnim.

Krščanski socialisti! Tukaj je tudi naše veliko polje, čeprav je v teh kapitalističnih razmerah, ko pohlep in sebičnost objemljata tudi že poedinega malega človeka, že skoraj predrzno samo misliti o tem. **Toda začetek mora enkrat biti. Viničarji so na občnem zboru svoje kreditne zadruge dne 16. maja t. l. sklenili, da zberejo lasten združni kapital med člani, da bodo omogočena tem najrevnejšim trpinom brezobrestna posojila. Kdo bi bil pripravljen nuditi tukaj brezobrestno svojo vlogo? Kdo bo to posnel tudi drugod in odpomagal svojemu bližnjiku, ne da bi pri tem mislil na sebe?**

ka, ki vzdržuje in uči tak krivičen red. Če hočemo dati človeku zopet trdna tla, mora se to zgoditi le pri radikalni izpremembi gospodarskih družabnih načel. Ta izprememba se mora izvršiti na temelju dveh vprašanj: **vprašanje zemlje in dela.** Ta dva temelja morata postati vokalna kamna bodočega gospodarskega reda. To je pa socialno vprašanje. In gibanje, ki hoče rešiti socialno vprašanje na temelju zemlje in dela se imenuje socializem. Zaradi tega socializem ni last enega gibanja, ene stranke, ampak vseh, ki hočejo zgraditi bodočo družbo na temelju dela in zemlje in ki so prepričani, da ni nobenega drugega sredstva med tema dvema.

Za tako gibanje je pa potreben velik idealizem, so potrebne velike smernice. Vse to hočemo črpati iz Kristusa, zato smo krščanski socialisti.

Sveto smo uverjeni, da je mogoče uspešno udeleževanje kristjanov le v tej smeri. Dokler ne bo teh, dokler ne bodo tega spoznali sedaj odločujoči faktorji v katoliškem taboru, bodo nujno krpali in podpirali kapitalizem, se bodo morali izjavljati za Hitlerja, kakor se je dr. Brüning in bodo nujno prišli od njih v popolno odvisnost. Z eno besedo: Voz katoliške politike bo hitel vedno bolj navzdol, dokler ne bo obtical v blatu ali v cestnem jarku, kjer bo čakal neslavnega konca.

„Katoliški cehovci“

Zadnja »Svoboda«, ki postaja zadnje čase vedno bolj »bojevita« po sistemu bivših in sedanjih politikov, nam je nadelala glede na naše stališče napram »Quadragesimo anno« to »častno« ime.

Njeno pisarjenje pa ne dokazuje le dvoje: 1. Da bistva in principe cehovstva ne pozna. 2. Da še ni prišla do tiste duševne in moralne višine, da bi tudi nasprotnika ocenjevala objektivno.

Če poudarja »Quadragesimo anno« stanovsko organizacijo, je jasno, da govori le o principih, na katerih naj bi se uredilo medsebojno razmerje med delavci in podjetniki. Do sedaj so edini cehi, t. j. srednjeveški gospodarski sistem, dosegli to, po čemer hrepeni vsak pameten delavec, da bi mogel namreč pošteno živeti in da bi se mogel tudi v družbi uveljavljati tako, kakor gre njemu temeljem njegovega donosa za skupni blagor.

To vse je imel v obilni meri srednjeveški delavec. Zakaj? Med delodajalcem in delavcem je vladala zavest **skupnosti in zavest, da daje le delo pravico do dohodka.** Zato je bilo delo solidno, cene primerne, nadzorstvo nad izgotavljanjem blaga počem vodstva cehov za dostno. Dokler so cehi sloneli na teh načelih, ni bila nikoli potrebna intervencija državne oblasti. Zaslugek delavcev je bil k večjemu za 20% nižji, kakor mojstrov. Zato si je pa mogel srednjeveški delavec privoščiti v resnici človeka dostojno življenje. Vsaki dan je imel dvojno meso, vino itd. To so za nas bajke.

Danes se še borimo za osemurni delovni čas. Srednjeveški delavec je delal dejansko le 6 ur na dan, pa kljub temu tak zaslužek, tako življenje.

Srednjeveški delavec si je priboril tudi v javnosti mesto, ki mu je šlo. Saj vemo, da je prešla v 13. in 14. stoletju vsa javna oblast v mestih v roke mestnega delavstva skoraj v vseh mestih. Vemo tudi, da je imelo srednjeveško delavstvo velik smisel za umetnost, izobrazbo, za demokracijo, za svobodo.

Vse to je moglo srednjeveško delavstvo doseči s pomočjo gospodarskega reda, ki je slonel na zavesti, da je človek prav za prav le oskrbnik imetja in da je vse, kar je na svetu potom zemlje in dela v blagor celote.

Če govorimo o principih cehov, govorimo o cehih, ki so bili na višku predvsem svoje moralne sile. Od 16. stoletja sem je pričel propad in sicer na temelju rimskega prava, iz katerega so zrastle še drugi nauki, ki so utemeljili materializem in zgradili kapitalistični gospodarski red. Tudi historični materializem ima tukaj svoj izvor.

Vsak ve, da so sedanje miselnosti gospodarske in družabne ustanove, na katerih so bili zgrajeni principi, nemogoči, cehov direktno nobeden ne zahteva. V papeževi okrožnici so poudarjeni le končni cilji. Na podlagi teh načel je mogoče tudi kolektivističen družabni red, če je za splošno tako bolj prav. Iz sedanjih razdrapanih razmer bo kot reakcija nujno sledil tak red in sicer pod vodstvom držav. Ni pa to ideal. Država imej le nadzorstvo, ne pa inicijative. Inicijativo morajo imeti državljani. Tak red mora rasti le iz državljanov, iz družbe. Ker le na ta način more postati družabna last.

Po nekaj desetletjih bo človeštvo toliko dozorelo, se bo toliko učvrstilo, da bo zopet mogla v njem priti do veljave zavest, da je le oskrbnik, da je odgovorno za svoje gospodarjenje, da je celota več kot poedinica, čeprav ne sme celota poedinico udušiti. V takih razmerah bo nastalo prostovoljno in po dolžnosti di-

Kvalifikacija dela v vinogradu

»Kmetovalec« z dne 15. junija t. l. prinaša pod tem naslovom članek, ki ga je napisal g. Vekoslav Štampar in v katerem obdoljuje sedanji viničarski red češ, da pospešuje poklicno nestrokovnost viničarjev, da kot tak povzroča le številne nepotrebne spore in tožbe med viničarji in vinogradniki. Trdi, da so radi sedanjega viničarskega reda postali viničarji celo moralno in vzgojno diskvalificirani (manjvredni) in ker druge vinorodne pokrajine nimajo viničarskega reda, je mnenja, da tudi pri nas tega ni treba. Zato predlaga ukinitve viničarskega reda. Na tolika modrovanja in nasprotstva ravno temu, kar ima delavec, smo od strani nekkih krogov, ki si tako radi nadevajo naslov kot »strokovnjaki«, že tako navajeni, da se malo zmenimo za to. Ker pa g. Štampar v svojem članku med drugim omenja tudi našo viničarsko strokovno organizacijo, ter o nji v naši javnosti hoče dati neko zlonamerno obeležje in ker je izšel ta članek vprav v strokovnem glasilu naših vinogradnikov, s katerimi smo kot njihovi viničarji v najtesnejši zvezi, smo tako rekoč primorani, dati g. Štamparju na njegove trditve objektivni odgovor.

Lahko bi obširno razpravljali. Številni primeri in dokazov resnice bi se mogli poslužiti v največjem obsegu, tega pa nam ne dopušča prostor. Nikomur, najmanj pa kateremu od »smelih organizatorjev« viničarske organizacije, kakor to imenuje in priporoča g. Štampar, ne bo treba hoditi v Ameriko po recepte, po katerih naj bi pri nas uredili viničarsko službo in plače. V našem smislu vinogradništva in viničarjev ravno Amerika nima, zato vsaj mi nimamo od tam pričakovati in prevzemati pravnih neresar. Z delavskega stališča in kar se predvsem tiče naše socialne zakonodaje, katere del je tudi sedanji viničarski red, bi se Amerika morala priti učiti celo k nam. Mi sami imamo dovolj svojih, prav pristno domačih receptov, ki čisto dovolj označujejo tako zvano kvalifikacijo dela in v zvezi z njo diferenciacijo zaslužka ročnih delavcev, kot si to zamišlja v svojem članku g. Štampar. Na primer: »Kakšen gospod, takšen sluga«, to baš zelo pogosto drži ravno v naših viničarskih razmerah. Potem: »Kakšna plača, takšno delo.« Čim manj zasluži ročni delavec, oziroma čim manjša je njegova plača, manjša je njegova moralna odgovornost za storjeno delo, manj ima tudi sredstev za vzdrževanje svoje delovne sile in lahko poleg svoje največje strokovne usposobljenosti še od lakote umira. Dober, pravičen vinogradnik ima stalno svojega viničarja, mu da še več kot to določa viničarski red. Špekulant, to je oni, ki od viničarja zahteva samo največ dolžnosti in sposobnosti, vzporedno pa mu ne priznava nobenih pravic, pri tem še najbolj potrpežljivi viničar ne more niti nekaj let vztrajati. Torej, če je še tako kvalificiran in neoporečen, mu mine kmalu volja do vsega. In končno, če se mora za svoj zaslužek tožariti, če hoče, da ga sploh dobi, ali je temu kriva potem viničarska organizacija, ali viničarski red? Kdo potem prav za prav nosi krivdo gospodarskega in moralnega propadanja viničarjev? Soglašamo, da bodi plača odmerjena po vrednosti dela. G. Štamparju pa bo tudi dovolj znano, da se to pri nas od strani vinogradnikov ne upošteva. Ravno v naših ljutomerskih goricah, kakor tudi drugod, imamo vse polno viničarjev, katerim se poklicna nestrokovnost sploh ne more podtikati. Imamo tudi take, ki so izvršili v svoji mladosti kako viničarsko šolo ali tečaj, niso pa nič boljše plačani kakor drugi, ki pride delati komaj prvič v gorice. Tukaj bi nekateri gospodje najprej morali na svoji strani izvesti amerikanizacijo, potem bi jo najkazali nam. Kaj more pomagati viničar s svojim strokovnim znanjem n. pr. tam, kjer gospodar ne da škropiti, ne žvepljati, ne kopati vinograda, kot bi to moralo biti, ako se mora storiti vsako delo površno zato, da pride

»ktrirano razmerje med predstojniki in uslužbenci, med voditelji in izvršujočimi.

Tak je pravi smisel principov stanovske vzajemnosti, ki prav nič ne nasprotuje socializmu, ampak bi želeli, da bi čim prej nastal. Ko bo, bo dovršil tudi socializem svojo stavbo.

manj dnevnic delavcem izplačati. Da je potem tak vinograd slabo obdelan, da se šestokrat trse iz trave ne vidi, ali je temu kriva nestrokovnost dotičnega viničarja, ki ima v resnici nestrokovnega gospodarja, ali pa viničarski red in morda tudi viničarska organizacija? Vsi viničarji, ki so strokovno organizirani, jamčim, da znajo vsak trto ravnotako pravilno poškopiti, obrezati, bodisi okopati itd., kakor pa g. Štampar in še kdo drugi. Nihče naj si tedaj ne dovoljuje očitati viničarskemu stanu nemorale, posebno ne take, ki bi izhajala od zaščite po sedanjem viničarskem redu. Pretežki so časi, preveč moramo ravno viničarji tvegati, da si ohranjamo vsaj golo življenje. Malenkostne plače so se znižale, delo se je omejilo, zdaj pa še očitke o diskvalifikaciji? Tukaj pa roke proč! Ko bo zaslužek primeren življenjskemu in družinskemu standardu vsakega viničarja, ko se bo izvajal viničarski red, tedaj pridite s takimi očitki, če ne bo kaj prav.

O viničarskem redu pa sledeče. Ravno g. Vekoslav Štampar je sodeloval pri sestavi sedanjega viničarskega reda, v katerega smo sprejeli celo nekatere njegove predloge, celo v § 6., ki izrečno našteva same viničarjeve pravice. Mislim tukaj na tisto anketo v okrajni pošiljnici v Ljutomeru leta 1927. Kako bi mogel potem kdo to upravičeno imenovati kot neumestno in šablonsko, pri čemur je sam sodeloval, da je prišlo do tega. In v oblastni skupščini, katera je sprejela ta viničarski red? Od vsega viničarskega stanu sem bil sam zastopnik. Uredba pa je bila od skupščine soglasno sprejeta, torej tudi z odobrenjem onih številnih gg. oblastnih poslancev, ki so predvsem zastopali naše vinogradništvo. Na vseh tolikih anketah za viničarski red in pozneje v viničarskem odseku obl. skupščine, so se razprave o tem vodile, ne iz kakšnih strankarskih ozirrov, marveč strogo po gospodarskih in socialnih vidikih obeh stanov, viničarjev in vinogradnikov. Ze davno to vemo, da je viničarski red posebnost za naše vinorodne kraje, to pa zato, ker ravno pri nas živi najmanj 24.000 duš viničarskega ljudstva, kompaktno na enem ozemlju. Kjer pa tolika množica tvori stan zase, ki ima svoje tradicije že nad stoletja, tam tvori tudi to ljudstvo svoj problem, v katerem kot delavski stan stavi svoje eksistenčno vprašanje vedno prvo mesto. Država in njena oblast pa je zato tukaj, da po svoji zakonodaji urejuje odnose med slabjšim in močnejšim, kjer je to potrebno. Kar je industrijskemu delavstvu zaščitni zakon, zakon o zavarovanju in drugo, to je nam viničarski red, ki za naše raz-

Razno

Viničarski vestnik

Redni skupinski občni zbori so se izvršili: 12. junija pri Kapeli. Ostanje dosedanjí odbor, predsednik tov. Vauptič Franc; 26. junija v Framu; prejšnji odbor ponovno izvoljen, predsednik tov. Novak Anton. V Zgornjih Uršah istotako, predsednik Sorko Stefan. Dne 29. junija je bil občni zbor pri Sv. Barbari v Halozah; tudi tam ostane dosedanjí odbor, predsednik tov. Voglar Andrej. Dne 17. julja se bo vršil občni zbor skupine Sv. Trojica v Halozah po rani sv. maši v kaplaniji in 31. julija pa bo občni zbor skupine pri Sv. Barbari pri Mariboru zjutraj ob 8 v osnovni šoli.

Zavreč. 3. julija je bila za našo skupino važna seja, udeležil se je tudi tajnik zveze.

Iz centrale. V juniju t. l. beleži naš posmrtniški sklad zopet dva slučaja smrti. Pri skupini Kapela je umrl zaveden član tov. Bračko Franc, star 49

mere mora biti. Viničarski red je bil pri nas že davno prej, kot smo zagledali luč sveta mnogi današnji vinogradniški strokovnjaki in nasprotniki viničarskega reda, kakor tudi »smeli« organizatorji viničarjev bo še za nami, dokler bodo vinogradi tukaj. Nikoli ne drži trditve, da po sedanjem viničarskem redu more vsak, tudi hlapec ali konjač, postati kvalificiran viničar. Priporočal bi tistim, da viničarski red bolj natanko preštudirajo in se z njegovimi določbami spoznajo, katere naj potem tudi dosledno izvajajo. Ravno v tem oziru smo organizirani viničarji hoteli prepričati, da se ne bi mogel vtihotapati v naš stan kdorkoli, ki nima zato sposobnosti. Če pa ima n. pr. urar, strojnik, električar itd. tri leta dovolj učne dobe, potem iste za viničarja ni treba zviševati. V praksi pa se vrši to itak še boljše. Viničarski fant že od 16. leta naprej dela in se vadi v vinogradništvu. Predno torej nastopi kot samostojen viničar, uporabi najmanj svojih 8—10 let učne in pomočniške dobe, kar bo menda le dovolj. Ako bi se vinogradniki in županstva držali striktno predpisov sedanjega viničarskega reda, bi si prav nihče ne mogel pridobiti viničarske knjižice, ako nima za to strokovne sposobnosti. Viničarski red tedaj prav nič ni kriv, ampak oni, ki menijo, da je to španska vas, zanje nepotrebna. Mariborska oblastna skupščina je s sprejetjem novega viničarskega reda storila eno svojih največjih nalog v socialnem vprašanju. Seveda obstoji pri tem sedaj vprašanje, kako si socialnost kdo zamišlja in tudi izvaja. Tako je pri viničarskem redu. So

let. Svoji so prejeli podpore Din 300. Pri Sv. Jakobu v Slov. goricah je umrla tov. Berlič Terezija, stara 80 let, podpore pripadlo 500 Din. Tako bomo te dni začeli pobirati za 10. in 11. slučaj skupno, da si prihranimo položnice, člani pa poštninske stroške. Prosimo vse tiste, ki so še na dolgu s prispevki za posmrtniški sklad, da to čimprej uredijo. To zahteva red v poslovanju in da ne bi postalo kateremu žal, da ni imel plačano v redu. Ne vemo ne ure, ne dneva!

Krekova družina

Trbovlje. Občni zbor naše družine se je vršil v soboto dne 9. julija 1932 ob 5 pop. v prostoru tajništva S. Z. R. Iz posameznih poročil funkcionarjev se razvidi, da je bil stari odbor na svojem mestu, dobil je tudi pohvalo od nadzorstva. Zahvala se je izrekla tudi č. g. Zmavcu za njegov trud, ker nam je predaval in razlagal o okrožnicah »Remar novarum« in »Quadragesimo anno«. Nato je bil izvoljen za duhovnega vodjo naše družine. — Novoizvoljeni odbor je dobil nalogo, da pridobi novih članov in članic, predvsem pa mlajšo mladino.

vinogradniki, ki jim je to prav, in so ga takoj sprejeli, so pa tudi taki, katerim je ravno to največji trn v peti in ne zamudijo nobene prilike, da ne bi iskali možnosti, kako bi se izognili svojim dolžnostim. Zato bi najrajši tudi videli, da se čimprej ukine.

Stališče naše »Strokovne zveze viničarjev« kot društva pa ni nič drugačno kot ono »Vinarskega društva«. Mi moremo vzgajati, disciplinirati, opominjati ter se zavzemati le za svoje člane. Z drugimi nečlani nimamo nobenega posla in za njih delovanje tudi nobene odgovornosti. To se naj pomni! Priporočamo gotovim vinogradnikom, da svojo taktiko naprav na naši organizaciji spremene in naj delajo na tem, da bo vsak viničar v njihovi službi moral biti član tudi svoje stanovske organizacije. Mi smo vedno pripravljeni sodelovati z vsemi močmi, ako gre za blagor in obstoj našega vinogradništva tako, da bo od tega imel tudi kaj viničar. G. Štamparju pa želimo, da se skoraj nameri na pravega viničarja. Če inozemci lahko dobe dobre viničarje, zakaj jih potem domačini ne bi, ako so pogoji v skladu s službo viničarja in po viničarskem redu. Podobni izpadi na naslov naše strokovne organizacije naj v bodoče izostanejo, kakor tudi neutemeljene zahteve po ukinitvi viničarskega reda. Na tem smo najbolj občutljivi, ker je oboje za nas največjega življenjskega pomena. Trenje in neutemeljena kritika sploh ne vodi k solidarnosti obeh stanov. Ako pa se nam borba vsiljuje, jo moramo sprejeti, da bodo še težji časi, kakor so že. — Peter Rozman, tajnik Strokovne zveze viničarjev.

Upton Sinclair:

DOLARJI

roman

(Naslov v izvirniku: Mountain City)

Luksuzni vlak je imel tudi jedilni voz in jedilni voz je bil obstal tik pred Jedom. — tu, pred Jedovimi očmi, le dvojno steklo ga je ločilo od njega, je sedel debel mož s tremi tolstimi žmulami pod brado in z eno v zatilju, Imen jedi, ki jih je gospod užival, Jed ni poznal, a zdelo se mu je, da se njihov slastni okus širi čez ves obraz jedca. Svetlo srebro in blesteča se steklenina, snežno platno, belo oblečeni zamorski in mulatski strežniki, ki so naglo švigali sem in tja, — tako, torej uživajo svoje obede velikaši tega sveta! Čez nekaj časa je prišel debeli gospod na peron, iz njega je žarelo zadovoljstvo in z veselimi opombami se je obračal do nežnih gospa; na njegovem mestu za mizo je zdaj sedel majhen dečko, ki ni bil mnogo starejši od Jeda, a je bil po zunanosti in po vedenju ves drugi. Držal je v rokah list, mama mu je sedela nasproti in Jed je uganil, da tisti mali fant zdaj izraža svoje želje, na videz si je lahko izbiral, kar je hotel in je tudi vse dobil, Jedovi pogledi pa so sledili vsakemu grizljaju, ki je izginil v njegovih ustih. V bajti doma pri njih so pa dobivali piti mleka, dokler ga je dajala krava in zelja in repe jesti, dokler je trajala zimska zaloga. Jed se ni mogel spomniti, da bi se bil že kdaj do sita najedel.

Končno so uradniki zaklicali: »Vsi vstopiti!«, potniki so vstopili, sprevodniki so pobrali svoje zabočke in zaloputnili jeklena vrata, s sunkom je začel vlak lezti iz postaje in ni trajalo dolgo, ko je bil samo motna pega, ki je izginjala v oblaku sivega prahu. Jed je šel domov in sprejel svoj delež udarcev za zamujeno delo, a to ga ni spravilo iz razburjenja. Pripovedoval je bratom in sestram o svojih doživljajih in silil v Lizo z vprašanji, kaj naj znači to in ono. Liza je delala pri eni od ljubice Mr. Hinksa, pomivala je in pometala in tam je v zbornikih in listih gledala slike

lepih gospa in gospodov — takih gospa in gospodov, kot jih je pravkar videl Jed — in tudi podobe velikih mest, v katerih so bivali in čudovite stvari, ki so bile ustvarjene njim v zabavo.

Vse to je temeljilo na nekem čarovitem »nekaj«, kar se imenuje denar. Jed je vedel, kaj je denar, ker so ga že destikrat poslali v trgovino na križišču, ki je s postajo, garažo in s štirimi lopami za železniške delavce tvorila vasio Alamito. Vedel je, da je treba dati prodajalcu nekaj novcev, potem pa dobiš, kar hočeš. To je, mu je pojasnila Liza, pravtako, kakor če se kdo hoče peljati z vlakom; plača ljudem od železnice denar za vozovnico. V mestu ne bo tudi nič drugače; človek lahko tam stanuje in si kupi vse, kar je naslikano po časopisih, samo če ima denar.

Jed se je tega berila naučil, še preden je sam dobro vedel, da se ga je. Zakaj je smel stari Hinks pretepati svoje ženske? Iz istega razloga. Zakaj je morala Liza v dežju in snegu h Hinksovi žensčini in ji opravljati umazano delo? Ker je ženska dobivala od Hinksa denar in ga nekaj dajala Lizi. Zakaj je morala vsa Rusherjeva družina hiševati v zapuščenem govejem kraju, zadelavati v prašnih viharjih in zmrzovati v snežnih metežih? Ker niso imeli denarja, da bi šli kam drugam. »Služi denar!« je klical svet malemu Jedu Rusherju.

Hinks je imel denar, ni pa bilo nobene možnosti, da bi mu ga kdo vzel. Dva Meksikanca sta to nekoč poskušala, in Hinks je prvega pobil, drugega pa obesil na brzjavni drog; to torej očitno ni bila prava pot. Morda bi bilo treba iti v kako veliko mesto, tam je denarja, ki ni nikogar last, in tega si lahko vsakdo na ta ali oni način prisvoji. V mestih se denar »dela«, a Jed si je to zelo nejasno predstavljal, kako se to delo vrši. Ali je to kovanje novcev in potiskavanje zelenega papirja s številkami in modrimi glavami in bivoli? Ali so te stvari tistega, ki jih dela? To bi mu bilo vse razsvetlilo.

Petnajst milj dalje ob progi je ležalo živahno mesto Banner, ki je bilo toliko, da se je tam ustavljal vsak dan po en vlak. Zack Rusher, Jedov stari, se je moral tu in tam peljati tja za svojega rednika in kdo od otrok ga je moral

Doma in po svetu

Nas državni dolg znaša okoli 30 milijard dinarjev. Od tega je predvojnih dolgov naše države oziroma Srbije 25 odstotkov, medvojnih dolgov 35,5 odstotkov, povojnih dolgov pa je 24 odstotkov. To so inozemski dolgovi. Ostalo so notranji dolgovi.

Zadnje obsodbe v mariborskem procesu so bile izrečene te dni: Slavko Neuman 2 leti robije, Šarlota Friedfeld 1 leto robije. Obsojena sta bila, ker sta bila v zvezi z ustanovitvijo komunistične celice med oficirji mariborske garnizije. Dve obtoženki sta bili kot nedolžni izpuščeni. — Obsodba nad oficirji je bila izvršena 9. julija: poročnik Atanackovič je bil usmrčen, major Djokič, poročnik Altarer, Milutinović, Todorović, Panuković, podporočnik Ristić in podnadarjni Ilić, katerim so bile odvzete vojaške časti, so bili izročeni v jetnišnico.

Lozanska konferenca se je zaključila dne 9. julija z odpravo reparacij. Velešile so se preko in brez malih držav sporazumele takole: Reparacije se odpravijo. Nemčiji se dovoli moratorij do 1. 1935. Če bo 1. julija 1935 finančno zmožna, mora izdati bone za 3 milijarde zl. mark kot fond za ozdravljenje evropskega gospodarstva. Anglija, Francija in Italija pa so se med seboj dogovorile, da bodo ratificirale (odobrile) to pogodbo, če bo Amerika odgovorjajoče popustila od zavezniških vojnih dolgov. Dogovorjene so tudi, da ne bo nobena izmed njih sklenila kaknega posebnega dogovora v škodo druge.

Jugoslavija, ki lozanskega sporazuma ni podpisala, mora dobiti na račun reparacij skupno 50 milijard dinarjev. Brisanje medzavezniških dolgov bi ji prineslo največ 15 milijard odbitka. Jugoslavija bo imela tedaj najmanj 35 milijard zgube.

Delavske strokovne organizacije in sedanja kriza

Splošna svetovna kriza je posegla tudi v delavske strokovne organizacije. V tem pogledu nam nudijo najtočnejšo sliko strokovne organizacije v Nemčiji. V splošnem trdijo, da jim kriza ni prizadela občutljivejših izgub, saj takih ne, da bi ogrozile njihov obstoj. To dokazuje tudi njihova borbenost, ki prav nič ne zaostaja za borbenostjo v času visoke konjunktare. Ta borbenost pa dokazuje tudi, da je delavstvo strokovno zavedno.

Kljub temu so izpadli zaradi krize precejšnji. Svobodne delavske strokovne organizacije so imele koncem 1930 4,5, koncem 1931 pa 4,2 milijona članov. Afa-zveza, ki tudi spada v miselni krog svobodnih organizacij, je padla v letu 1931 od 462.000 na 450.000 članov. Veliko članov je izgubila tudi Zveza kršč. strokovnih organizacij, od 688.000 članov je padla na 580.000 članov. Nasproti temu je izgubila zveza krščanskih nameštencev, ki je štela na koncu 1931 591.000 članov, le 5000 članov. Značilno pa je, da je nemška nacionalna zveza trgovskih nastavljenecv celo zrastle za 5000 članov. Poleg teh organizacij predstavljajo precejšnjo moč društva katoliških delavcev in delavk s 440.000 člani in komunistič-

Zelo se motijo tisti, ki mislijo, da je s temi dogovori že vse opravljeno. Kriza in popolna razbitost kapitalističnega sveta ni omiljena niti za las. Saj krize in razbitosti niso povzročile niti reparacije niti vojni dolgovi, ampak je prvobitni vzrok in počelo zla v kapitalizmu, v celotnem današnjem družabnem in gospodarskem ustroju samem. Komur to še sedaj ne gre v glavo in mu tudi v bližnji prihodnosti ne bo postalo razvidno, je udarjen s slepoto. Takim ljudem je seveda vsako »zlikanje« žarek luči iz neba in treba je takoj oznanjati optimizem in podobne nesmiselnosti, katerih delavci in kmetje spričo svojega družabnega položaja in spričo svoje vsak dan hujše bede prav nič ne razumejo. Zavedni delavci in kmetje hočejo danes pravice!

Amerika bo kot poročajo, navezala redne diplomatske stike z Rusijo.

Potopila se je velika francoska podmornica, katero so preizkušali pred pristaniščem Cherbourgom. Utonilo je 63 moč posadke.

V Nemčiji se dogajajo neprestani politični poboji med fašisti in komunisti. Vsak dan je več mrtvih. — Sedaj so tudi na Bavarskem začeli ustanovljati oborožene čete proti fašistom.

V Belgiji stavkajo vsi rudarji. Njim so se pridružili tudi železničarji. Prišlo je do velikih demonstracij. Meščansko časopisje seveda proglašuje rudarje za »komuniste«, katere je treba zapreti in postreliti. Pa to je tudi časopisje, ki pravi, da vseskozi zagovarja delavsko borbo. Lažnivci! Rudarji, organizirani v krščanski strokovni organizaciji, kompaktno stavkajo.

Bolgarija je izdala naredbo, da se tako je odpuste vsi inozemski delavci.

lotno članstvo pri treh glavnih centralnih organizacijah, dobimo sledečo sliko:

Svobod. organizacije: 1929 5.578.442, 1930 5.354.832, 1931 4.800.000.

Kršč. strokovne organizacije: 1929 1.350.354, 1930 1.370.383, 1931 1.275.000.

Strokovni »obroč«: 1929 584.525, 1930 595.045, 1931 565.000.

Cerkev in današnja doba

Današnji evangelij: Matej 7, 15-21 — zadnje poglavje iz Jezusovega govora na gori.

»Varujte se lažnivih prerokov, ki prihajajo k vam v ovčjih oblačilih, znotraj pa so grabežljivi volkovi. Po njih sadovih jih boste spoznali. Mar bero grozdje s trnja ali smokve z osata? Tako rodi vsako drevo dober sad, slabo drevo pa rodi slab sad... Po njih sadovih jih boste torej spoznali. Ne vsak, kdor mi pravi: Gospod, Gospod, pojde v nebeško kraljestvo; temveč kdor spolnjuje voljo mojega Očeta, ki je v nebesih, tisti pojde v nebeško kraljestvo.«

V našem času, ki je ves zmeden in lažniv in ki neštotokrat tudi duhovne in božje stvari odeva z zemeljsko navlako, je tako pomirjujoče, prebrirati preproste Jezusove besede, ki jih ne more spremeniti nobeno tisočletje. Prav preprostost Jezusova se nam zdi tako nebeško lepa. Na njem ni bilo nič tujega, zunanjega, narejenega. Zato je prvi hip osvojil zase vse ljudstvo. Zato je mogel z nekaterimi besedami premagati njegove voditelje, ki so Judom pomenili mnogo več, kot kateremukoli drugemu narodu cerkvena in svetna oblast. O, da bi bilo tudi v Cerkvi mnogo Jezusove preprostosti! Marsikomu bi ne vstajali dvomi radi njenih zemeljskih in človeških ran.

Pri nas nimamo točnih podatkov o strokovnem članstvu. Bilo bi pa zanimivo, ako bi dale strokovne organizacije na razpolago materijal, da bi mogli napraviti primerjave stanja članstva in dohodkov iz raznih let in s tem ugotoviti, kolik vpliv je imela kriza na strokovno gibanje.

Težka je naloga Cerkve. Svet vpije po voditeljih: ona jih mora dati. Hoče prerokov: če ne bodo njeni, bodo volkovi. Svet se da premagati samo od dobrote, nebeške dobrote: če je ne bo našel v Cerkvi, povsod, brez izjeme, v zadnjem kotičku, jo bo šel iskati drugam.

Takrat, kadar bo šla Cerkev s trdo preroško besedo in obsodbo na čelu sveta, kadar bo v božji jezi podirala vse zemeljske krivice in laži — in to bo mogla, če bo mogočno udarjala za njo vsa množica njenih vernikov — takrat bo sijala iz nje ona nebeška dobrota in veličina, ki bo premagala vse druge preroke. Iz njenih dobrih sadov bodo spoznali, da je edino ona dobra in prava.

Drugače pa se nam lahko zgodi, da bi mahali po zraku. Posebno danes, ko je težišče sveta skoraj izven duhovne in religiozne sfere; ko je najbolj v ospredju politična in socialna preosnova. Svet bi lahko našel preroke, ki bi ne bili volkovi, a bi vendar ne bili božji. Lahko bi mnogo dobrega oznanjevali in vršili. Ljudstvo bi jih sprejelo in šlo za njimi. Ni treba veliko opazovati: danes res svetu vstajajo preroki.

Ne koristijo mnogo besede in opomini; danes si Cerkev mora iztrgati in priboriti vodstvo sveta z izrednimi deli in silami. (Iz Vital Vodušek »Nedeljske misli«, Slovenec št. 149.)

Socialna in gospodarska politika

Inozemski delavci v Jugoslaviji. Po poročilu ministrstva za socialno politiko v Belgradu znaša število inozemskih delavcev v Jugoslaviji sedaj ca. 26.000. Gre za delavce vseh kategorij, tudi za duševne. Največ je Italijanov 6621; za njimi pridejo Čehoslovaki s 6574, Avstrijci 4850, Ogrji 1722, Nemci 1382, Bolgari 869, Poljaki 523, Rumunci 430, Albanci 323, Grki 317, Francozi 283, Rusi 1362 (emigranti), Turki 123 itd.

Svetovna brezposelnost narašča. Mednarodni delovni trg je zbral podatke o brezposelnosti v začetku junija t. l. in je ugotovil splošno naraščanje napram isti lanski dobi. Izjemi sta le Finska in Poljska z majhnim padcem 1% in 3%. Število brezposelnih v Nemčiji je označeno v začetku letošnjega junija s 5.675.000 proti 4.211.000 v juniju 1931, v Angliji

in Severni Irski z 2.822.000 proti 2 milj. 578.000, v Švici 103.000 proti 61.000, v Franciji 315.500 proti 51.000, v Italiji 1.033.000 proti 699.000 (maj), v Češkoslovaški 482.000 proti 93.000. Redno v večini industrijskih držav pomladi število brezposelnih pada, letos pa ni. To ni za bodočnost nič kaj razveseljivo znamenje.

Stoti plavž v Rusiji je pričel obratovati 5. t. m. Je med najmodernejšimi in ima dnevno kapaciteto nad 1000 ton. Za primer navajamo, da je vsa Českoslovaška producirala v maju 32.600 ton surovega železa.

Nemška krščanska strokovna organizacija v Českoslovaški se ugodno razvija. Dočim je štela 1. januarja 1932 šele 25.219 članov, je štela 1. januarja letos že 29.437 članov. Najbolj so porastli tovarniški in zidarski delavci, ki so imeli obratne zapupnike v 269 obratih. Udeležili so se meznih gibanj v 108 slučajih: v 13 so se plače zvišale, v 76 so padle, 7 jih je bilo brez uspeha, v 12 pa se je kolektivna pogodba podaljšala. Finančni položaj je bil ugoden. 25 odstotkov članarino je šlo v poseben in od države kontroliran fond za brezposelne.

Kljub krizi organizacija dobro stoji in uspeva.

Pravica je zmagala

Leta 1928 meseca aprila je prišlo v mariborski kurtilnici radi raznih neumestnih odredb železniške uprave do dvehurne demonstracije. Železniška uprava je radi tega odpustila iz službe 11 železničarjev, med temi tudi Ivana Krajnik, Franca Hartberger, Blaža Glaser in Ivana Lovrenčič. Vsi ti so bili odpuščeni brez vsake pokojnine, dasi so plačevali svoje prispevke v provizijski fond bivše južne železnice tudi do 30 let.

Ker so se čutili nedolžne, so omenjeni štirje železničarji vložili tožbo proti državnemu zakladu kot predstavniku državne železniške uprave za priznanje pokojnine, iz provizijskega fonda bivše južne železnice in za draginjske ter rodbinske doklade.

Po skoraj štiriljetnem pravdanju so dosegli pritožniki polno pravico. Državni zaklad je bil obsojen, da mora plačevati pokojnino, draginjske in rodbinske doklade tako, kakor so zahtevali pritožniki, poleg tega pa tudi pravdne stroške, ki so zrasli nad 50.000 dinarjev.

Ta rzsodba je velikega pomena zlasti v obrambi železničarjev.

spremljati, ker se je stari ponavadi napil in potem vedno pozabil na to, da se mora toplo odeti, sicer bi bil kar na lepem kdaj zmrznil, ko bi ga mule peljale domov. Tako je torej tudi Jed večkrat dobil to živahno mesto pred oči — tam je bilo denarja na kupe. Možje so ga metali na zelene mize po igralnicah, ki so bile na cesto odprte in polne ljudi, kotalil se je iz mize v točilnicah, ki niso bile niti toliko dostojne, da bi si obesile navadno zastavo pred vhod, plesal je v roke žensk, ki so v kričeče pisanih haljah posedele pred hišnimi vrati, nad njimi je visela rdeča svetiljka in sredi ceste svetla, rdeča luč na glaviču zastavnega droga, znamenje četrti, v kateri so dame vršile svojo obrt. Bilo je v desetletju pred vojno in v tej živinorejski pokrajini ob robu visokih, samotnih gora ni bilo ne take ne take alkoholne prepovedi. Cowboyi so skokoma jahali v mesto, mezda jih je zgleda v žepih kot žareče oglje; to je bil čas, ko so ljudje »delali« denar. Žal ga ni »delal« Zack Rusher, in Jed sam je le na ta način nekaj zaslužil, da je včasih podržal kakemu jezdecu vajeti in mu je zato priletel kak božjak.

III.

Jed je bil štiri leta star, ko je umrla njegova mati in ohranil je le zelo nerazločen spomin na boleho, pod skrbmi sključeno postavu in na njen nežni glas. Jed je bil najmlajši, za njim je prišel Tom, počasen in neokreten fant, ki je svoj živ dan moral ostati siromak, potem Magde, lepa Magde, ki jo je usoda izbrala za to, da bo zahajala na stranpota, in končno Liza, ki je vzela nase vse materinske skrbi in oskrbovala gospodinjstvo. Liza se je hitro pogнала v višino, ni prišla do tega, da bi zaokrožila in napolnila svoje oblike, zakaj skrbela je in se mučila noč in dan in sposobno je vzgajala in krotila druge otroke ter včasih tudi očeta. Bila je pobožna duša vsa polna zagrizene vneme in gorečnosti. Zelo zgodaj je že začela staviti nade na malega brata, ki je bil v družini najnadarjenejši. Od zdaj je pazila predvsem nanj in mu je bila vedno za petami, ko je korakoma stopal v veliki svet.

Ko je bila Liza stara šestnajst let in Jed deset let, se ji je posrečilo, da je z odločnostjo in pogumom ukrotila očeta. Neke nedelje zvečer je prišel pijan domov in je začel pretepati fanta; tedaj pa je planila Liza srdito kot levinja predenj: »Ne predrzni se! Ne predrzni se!« Do takrat se je Zack vedno »predrznil«, zdaj pa je zagrešil usodno napako: ustavil se je in strmel vanjo; njegova zamegljena glava se je prestrašila njenega obraza, od tistega studa, ki ga je vzbujala v njej njegova težka, po whiskyju smrdeča sapa, njegov motni pogled in njegove svaljkaste, še od alkohola vlažne rjave brke. Liza je bila vnetja in preprosta metodistinja* upirajoč se na vso moč, veličastvo in silo Gospoda Boga, je klicala nad starim: »Sramuj se! Sramuj se!« Zack se je začel pripraviti in tu ga je seveda kot ženska moškega nadkriljevala. Bilo je topot zadnjič, da je stari udaril svojega otroka.

Potem je prišel v Banner popotni pridigar, Liza je zvalila očeta v zborovalni šotor in tam dovršila njegovo zaslužjenje. Govornik se je vrgel zlasti na zdelavanje huduča Ruma in risal žive slike o upropačenih ljudeh in razbitih rodbinah. Ko je prišel hip, da so morali spreobrnjenec stopiti naprej, je začela Liza šepetati očetu v uho, ga sukati naokrog, da so ljudje postali pozorni in da se je okrog nje zbral roj vzklíkajočih in prepevajočih vernikov. Končno so ga zvrlekli na zatožno klop in Liza je tako postala poglavar Rusherjeve hiše. Brž ko je stari pokazal kaka znamenja slabosti, je sklicala sosedo in pred sobo je vstala molitev in se začulo petje. Oprezovali so za njim celo po Bannerju, pobesnele ženske so hodile za njim v pivnice, da je njegov pojav motil posel in da ga niso več dolgo radi gledali.

Zdaj je torej Zack nosil svojo mezdo domov in Lizi ni bilo več treba delati pri Hinksovi ženšcini in mali Jed je zdaj imel par čevljev za več kilometrov dolgo pot v šolo.

* Metodisti so ena izmed največjih protestantovskih ločin zlasti v Severni Ameriki.

K imenovanju ravnateljstva OUZD

Poleg zastopnikov delojemalcev so bili imenovani v ravnateljstvo in nadzorstvo še zastopniki podjetnikov. Krščanska strokovna organizacija ni dobila nikakega zastopnika, ker so vsi imenovanci marksisti ali narodni socialisti. »Delavska Politika« popolnoma pravilno pripominja, da je porazdeljena odgovornost na osebe, ki so izven odgovornih mandatarjev delavskih in trgovskih zbornic. Socialistični del organiziranega delavstva je prišel deloma, narodno socialistični pretežno, krščanski pa prav nič ni prišel v poštev.

To pa ni lepo!

»Delavska Politika« je prinesla v št. 44 sledečo notico:

»Odbor za Krekov spomenik. »Slovenec« poroča, da se je v Ljubljani ustanovil poseben odbor, ki naj bi pokojnemu dr. Kreku postavil spomenik. Tak odbor je obstojal že leta 1929, pa se je po postavitvi nagrobnega spomenika razšel in je preostali denar uporabil za ustanovitev dijaške ustanove. To je bilo pametno. Zakaj so se njegovi prijatelji ravno sedaj, po tolikih letih, znova nanj spomnili, je njihova stvar. Konstatirati pa je treba, da je dr. Krek ustanavljal krščansko-socialne organizacije, da bi delavce obdržal pri tedanji katoliški-narodni stranki, oziroma pri poznejši SLS in da bi jih odvrčal od socialističnega pokreta, ki se je takrat začel v Sloveniji lepo širiti. Dr. Krek je bil strankar, ki je na katoliškem shodu rek, da je še dovolj zemlje za grobove vseh njihovih nasprotnikov. Zaradi tega pa tudi nikdo, ki mu je na srecu svobodni razvoj socialističnega delavskega pokreta, pri tej naj-novejši akciji bivših dr. Krekovih prijateljev ne more sodelovati.«

Dr. Kreku se sicer more očitati strankarska pripadnost. Toda kje je človek, ki v strankarsko svobodni državi ne pripada nobeni stranki? Ali imajo morda take ljudi socialisti? Skrajno neokusno je, da hoče socialistično glasilo s tako notico emalovževati dr. Krekova dejanja, ki so bila koristna za ves narod.

Blagoslov klanja

Nekateri ljudje in celo inteligentje smatrajo vojno za nepotrebno zlo, drugi za potrebno in naj ima za cilj, da odpravlja delno brezposelnost. Ne dvomimo, da more biti takega mnenja le tisti, ki ni okusil strahot vojne niti malo. Če ne upoštevamo povzročenega moralnega zla, pa upoštevajmo vsaj materijal-

no škodo. Pred kratkim so se bili boji okrog Šanghaja.

Mestna uprava Šanghaja je ugotovila naslednje ogromne vojne škode:

1. Izguba na imetju 486,67; 169,52 dolarjev, indirektno izgube 79 milijonov 260.883,36 dolarjev, slamnate kolibe 603 tisoč 900 dolarjev, skupaj 566 milijonov dolarjev; 2. Škoda trgovskih trdk: na lastnini 128,993.909.60 dolarjev, indirektno izgube 18,954.258.40 dolarjev, skupaj 147,548.168 dolarjev; 3. škoda na javnih poslopih: direktna škoda 201,166.661 dolarjev, indirektna 1,972.222 dolarjev, skupaj 203,138.883 dolarjev; 4. izgube tovarn na lastnini 46,658.420 dolarjev, na indirektni izgubi 23,329.210 dolarjev, skupaj 69,987.630 dolarjev. Celotna vsota izgub znaša 987,210.633.88 dolarjev. Razen teh izgub pa moramo še računati 186,048.513.10 in 321,198.463.75 dolarjev direktne in indirektno škode na obeh mednarodnih delih mesta, ki direktno nista bila zapletena v vojno. Vsa ta škoda, ki se napravila samo v borbi okoli Šanghaja, znaša torej v dinarjih okoli 84 milijard, to je naš celotni državni proračun za sedem let.

Proletarska kultura

»Beseda« št. 7 je izšla prve dni julija. Zopet ima sila zanimivo in aktualno vsebino. Vilko Dovelar priložuje članek »Narodnost in socializem«, v katerem zelo poudarjeno, edino pravilno ugotovi odnose. Govorijo ta izvajanja po svoji jasnosti in prepričevalnosti najboljše, kar se piše zadnje čase pri nas o narodnosti. Ugotoviti pa je tudi treba, da je to pri nas prvo, kar je bilo o tem vprašanju povedano. — V članku »Ali so stari sposobni političnega in kulturnega zanosa?« razpravlja Dr. J. P. o popolni nesposobnosti sedaj vladajoče generacije izobraženstva. Po nesposobnosti na podlagi mojstrenke analize duhovnega obraza te generacije tudi povsem dokazuje. — Sledi nadaljevanje članka Franceta Šmona »Še ena sociologija izkoriščanja«, ki presega po svoji prepričevalnosti vse dosedanje kritike kapitalizma in kapitalističnih sociologij. — Namesto pregleda čitamo zelo zanimiv izvleček iz knjige Angleža Einziga »Za kulisami mednarodne finance« (priredil V. P.). Članek prav dobro osvetli dogodke zadnjega časa, ves potek politične in gospodarske borbe med kapitalističnimi državami. V celoti izborna številka. — Naročila se: Uprava »Besede«, Ljubljana, Miklošičeva cesta 22/I. — Stane letno 50 Din. — Naročite jo!

Točno

Nastopili smo pot k novemu »Sistem«. Pot ponovnega obračunavanja in borbe nemškega delavstva. Zato mora biti vsak delojemalec zelo čuječ — po naše rečeno — pripravljen na borbo. Bodočnost bo ponovno pokazala, da moč delavstva ni v kaki stranki, marveč v močni in dobro formirani strokovni organizaciji. Der deutsche Metallarbeiter.

Res je

Coudenhove-Kalergi piše: Najbolj strašna oblika dela je delo ob tekočem traku. Človeka razvrednoti do stroja. Mehaničira ga. Oropa ga vsega osebnega in organičnega. Umetno ga potiska v materializem. Če bo Zapad večji del svojih otrok še naprej razčlovečeval z delom, ki je tako kot svoj čas delo na galerah, tedaj si vzgaja revolucionarno armado, katere dressura in disciplina prekaša vojaško. Kajti te armade ne dressirajo ljudje, ampak mašine. Ti ljudje se bodo grozno maščevali za

Kdor želi imeti prvovrstno bodisi slovensko, nemško ali kromatično harmoniko, naj se obrne na tvrdko

DRAGO JANC LJUBLJANA

BOHORICEVA ULICA 9

izdelovalec harmonik

kateri jamči za vsako pri njem izgotovljeno harmoniko 2 leti. Na zalogi ima vse dele in glasove za harmonike. V Vašem interesu je, da se pred nakupom obrnete na gornjo tvrdko in priložite znamko za odgovor

Čevlji PENIK

so najboljše in najcenejše. Posebno delavski čevlji se pripravljajo.

Kolodvorska ulica št. 35 - Ljubljana

TISKOVINE

ki jih rabite v Vaši pisarni (pisma, kuverte, poslovne knjige, opomni okrožnice etc.) in vse one druge, ki jih kot moderen, po napredku stremec podjetnik ob sezonskih in drugih prilikah razpošilate in razširjate med občinstvom (okrožnice, letake, plakate) morajo imeti se le porabijo besečilo, temveč biti tudi v tiskarsko-tehničnem pogledu lepo in učinkovito dovršeni. —

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

v Ljubljani

razpolaga z veliko zalogo modernih tiskovnih naprav in okrasov, novodobnimi stroji za litografijo, knjigotisk, offset-tisk in bakrotisk, in osemjem, ki je povsem večje raznovrstnim delom svoje stroje. — Katerekoli vrste tiskovin potrebujete, obrnite se za nasvet in ponudbo na gornjo tiskarno. Vzorec so na razpolago, potrežba točna in solidna, cene umerjene. — Telefon 2992

res apostolskem delovanju; omenimo tudi mnogih učiteljev, ki so sveto vršili od Boga jim dano nalogo, so vzgojevali v krščanskem duhu izročeno jim mladino in mnogo dobrega storili v prid človeštva. Taki možje so čast delavskemu stanu, storé ga, dejal bi, vzvišenega.

Počastil je pa še nekdo drug delavski stan. Ko je Bog Oče v svojem brezmejnem usmiljenju sklenil nas odrešiti po svojem nebeškem Sinu, ki ga naj rodi deviška mati, izbral je božjemu detetu rednika; izbral ga ni izmed knezov in kraljev, da bi se Sin njegov odlikoval s posvetnim bliščem in z zemeljsko slavo; rednik ni bil kak učen modrijan atenski, imeniten mislec, slaven govornik, niti je izbral Bog kakega državnika v Rimu, ki so ga venčali z lovorjevimi vency, niti bogatega trgovca v Korintu, v Kartagi, ki je premožel vse z denarjem. Takega rednika Bog ni določil Izveličarju. Nego Bog izbral je v mali revni delavnici priprostega, a popolnoma pravičnega in svetega rokodelca. Temu izvolfjencu je bilo ime Jožef, on naj bode varuh in rednik Jezusov; on naj občuje z njim najprisrčnejši, naj ga vzame v naročje, naj ga sme poljubovati; svetega Jožefa naj posluša po božjem sklepu Jezus, njega naj uboga, njemu naj bode zvesto udan božji mladenič. Tako zelo počeščen ni bil nobeden drug stan.

Povrhu tega odlikoval je Bog in posvetil delavski stan za vse čase s tem, da si je nebeški Izveličar sam skoraj do zadnjega služil kruh z delom svojih rok, Jezus Kristus ni bil vojščak, on ni imel nikoli meča v rokah, vojskoval se ni nikoli; on ni bil uradnik, on ni bil diplomat, niti posvetni mogotec; ni bil

to, da jih je sprejemila družba v stroje in jim vzela, kar je bilo v njih človeškega. S preciznostjo stroja bodo razbili kulturo, ki tako strašno greši nad njihovimi živimi dušami.

Pridobivaj novih članov za Jugoslovansko strok. zvezo!

WALLETT EXPRESS

Vašo

moško,
damsko
garderobo
zlika,
kemično čisti
najceneje le

WALLETT EXPRESS

Šmartinska cesta 24/II.
(kavarna „Viadukt“)

LJUBLJANA

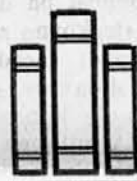
Sprejema se tudi v trafikah:
Florjanska ul. 12, Marijin trg 6
in v shrambi gostilne Figovec,
Dunajska cesta, dvorišče.

KNJIGOVEZNA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE, prej K.T.D

LJUBLJANA

KOPITARJEVA UL. 6/II

Črtalnica in tvornica poslovnih knjig - Stalna velika zaloga vsakovrstnih saldakonti, štrac, journalov i. dr. lastnega izdelka

Jože Gostinčar:

iz naše preteklosti

Dne 28. marca 1895 je prinesel »Glasnik« sledeči članek dr. Kreka, ki nam jasno kaže, da se kršč. soc. delavska organizacija od tedaj pa do sedaj načelno ni spremenila: »Delavski stan je čistiljiv.« »V paganskem starem veku so pagani zaničevali delo in nje, ki so delali. Tudi v krščanski družbi jih je mnogo, ki z zaničljivostjo po strani gledajo navadnega delavca v ponosni njegovi delavni obleki. To so oni, ki so sicer zapisani v krstnih bukvh, v srcu pa ni več nobenega sledu duha Jezusa Kristusa. Če bi imeli kaj duha Gospodovega, ne bilo bi mogoče, da bi tako po eni strani ošabno, po drugi nespametno zaničevali delavca; oni bi ne imeli samo sočutja s priprostim možem, nego celo spoštovali bi ga, ker je po nazivanju krščanskem visokočastiljiv. Prva odlika delavskega stanu je, da je v njem mnogo plemenitih mož. To ne stori še pravega moža, če nosi kdo drago obleko, če se zna fino obnašati s počesanimi lasmi, če drugemu ugajajo njegovi pokloni, njegovo ročno obnašanje. Vnanja prijaznost, lepa obleka, v srcu je pa doma hudobija, to vidimo na mnogih premetenih goljufih in zločincih. Tudi ta še ni zares mož, ki si je pridobil velike učenosti. Znanje in duševna izobrazba je imenitna reč, koristna in vredna, da se zanjo potrudimo; a samo znanost ne stori še človeka naravno dobrega in krepostnega. Lahko ima kdo zelo učeno glavo, pri vsem tem pa sprideno srce, kjer so doma divje neukročene strasti. Zgodovina to več-

krat jasno kaže, vsakdanja skušnja pa nas sama uči.

Glavna reč je duševna notranja veljavnost ali krepost. Zares mož je tisti, ki nima predsodkov, nego ravna vselej po pravih načelih; tisti je mož, ki ima resnično voljo svoje dolžnosti vsestransko in zvesto spolnjevati. In prav delavski stan ima še vedno mnogo mož v svoji sredi, ki so bili skozi in skozi plemeniti značaji, ki jim je bilo pod priprosto delavsko obleko zlato srce; ti možje vedoma in lahkomišljeno niso koraka odstopili od ukazov božjih, spolnjevali so z veseljem težke svoje stanovske dolžnosti, živeli so iz vso svoje duše za svojo družino in ljubili svojega bližnjega prav po nauku Gospodovem. Bili so to uzorni možje in svetili so se v človeštvu kot svetle zvezde na nebu.

Nekateri izmed njih so plodonosno delovali v zaupnih službah, katere so jim podelili v mestih in občinah, kjer so prebivali. Delavci vzrejajo priprosto svoje otroke ali celo revno, ti morajo biti pridni in delavni, zgovoraj se morajo naučiti sebe premagovati; zato so taki otroci pozneje mnogokrat jako energični, delujejo mnogo bolj intenzivno in vztrajajo, nego otroci gospodskih staršev, katere so doma krivo vzrejali in jih omehkužili. Zgodovina srednjeveška podaja nam vzgledov iz vseh dežel, da so po mestih možje-rokodelci pripomogli mnogo s svojo pridnostjo, da so mesta cvetela, da je rastele občni blagor, da se je kupčija razširila. Omenimo še tukaj vseh onih vzglednih pobožnih duhovnikov, ki so se rodili med priprostim ljudstvom; oni so dobrote v svojem za-

učen profesor, ki bi razlagal temna zavolana vprašanja modroslovnja, akoravno je bil čez vse druge sposoben za to. Njega gledamo v delavnici, teše les in pada mu s čela pot. Delavnico posvetil je on s svojim potom priprosto, toda delo je počastil in blagoslovil s svojim trudom in delom.

Mi vsi lahko rečemo: Izveličar je naš! On je Izveličar vseh ljudi, vseh stanov, vseh časov; posebej pa delavci lahko reko: Kristus je naš. Milijonar, kapitalist ne more reči: Mesija je znal pridobiti mnogo kapitala, da postane uplivna oseba. Filozof ne more trditi: Moj Izveličar učil je sistem znanosti, ki se ga držim jaz še danes in ki ga zagovarjam. Kralj, knez ne more reči: Moj Izveličar imel je veliko politično moč; imel je velike vojske, s katerimi si je cele dežele pokoril. Le delavec nič ne pretirava, če reče: Moj Izveličar je težko delal; potil se je vsak dan, kakor se moram znojiti tudi jaz; jedel je tako slab kruh, kakor ga jem jaz. Zato velja, če jim rečemo: Kristus Jezus je prav poseben delavski Izveličar; saj je do 30. leta hotel ostati priprost delavec; v tem stanu je delal in trpel.«

Zdi se mi umestno, da ta članek, ki je bil napisan pred 37 leti prinese v celoti »Delavska Pravica«. Iz članka je razvidno, kako visoko vrednost in čast nosi v krščanstvu delavski stan. Če pa še danes ogromno število kristjanov, posebej iz kapitalističnih in frakarskih vrst tega ne razume, je brez dvojbe to znamenje njih »globoke« vernosti in versko-zgodovinske znanosti. Kaj neki rečejo k temu protivniki krščanske soc. delavske organizacije?